

Preus de subscripció

En Barcelona. . . 4'00 ptas. trimestre
 Resto Catalunya. 1'50 » »
 Resto d' Espanya 2'00 » »
 Extranger. . . 45'00 » 1' any.

Direcció: Viladomat, 164, 4.^r, 1.^a

ADMINISTRACIONES:

BARCELONA: — Tallers, 45, 1.º
 GRACIA: — Estrella, 4, 1.º, 2.º

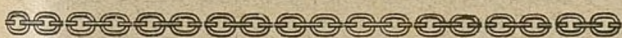
Preus de cada número

Número corrent. . . . . 40 centims
 Id. atrassat. . . . . 15 id.
 Sucursal pera cartas y avisos:
 en l' Arxiu líric-dramàtic de don
 J. Gelabert, Unió, 5, 3.er, 2.na.

FOLLETÍ

Ayuy repartim per folletí las planas
 5, 6, 11 y 12 de la sarsuela

La Guardiola

LA DOLORES

Si vas á Calatayud
 No busques á la Dolores,
 Que Bretón la subió al cielo
 Entre laureles y flores.

(De *El Imparcial*.)

Dimecres passat era de gloria pe'l teatro de'l Tívoli: repicaban las campanas de valent: lo companer major era l' insigne mestre compositor D. Tomás Bretón: lo motiu de'l campaneig era 'l rebateig de *La Dolores*.

Aquesta vegada anaba vestida de riquíssims filigranas d' or y plata, adornadas ab pedras preciosas de inmens valor.

¡No és estrany!

Lo mestre Bretón, artista destre en lo maneig de'ls brillants colors de sa fantasia, ha presentat una *Dolores* no tan apassionada, no tan vehement com la

de nostre preclar dramaturg Feliu y Codina; pero sí mes adaptable á la lírica y de mes ideal concepció. Ha perdat la nervositat de la de'l drama parlat; ha deixat d' ésser aragonesa; no tenen relleu las ratllas constitutivas d' un caràcter enter y ferm, innata herencia que retrata l' esperit de la regió; pero tè mes plasticitat, s' olvida de l' aspre instint de la baturra per' donarli factible desarrollo dintre 'l drama musical.

Aquesta diferencia era indispensable pera 'l músich. Certs caràcters no entran a'l pentàgrama.

Los demès personatjes tal com són van á l' ópera.

Aixís és que *La Dolores*, de Bretón, és en essencia la mateixa de Feliu y Codina. Pás per pás la primera segueix lo desarrollo de la segona, deixant intactas las situacions de gegantesca forsa dramática que tè aquèsta.

No altrás són las breus consideracions que respecte 'l llibre tenim de fèr.

Anem ara á la música.

Si no sapiguèssim ó no haguèssim dit, per las obras que ha donat a'l públich lo mestre Bretón, qu' és an sabi, ho diríam ara per *La Dolores*. Tot lo que 's digui és poch.

Hi ha moments que la orquesta, per són exacta equilibri, mes que orquesta sembla un' orga; altres deixa sorprès á l' intelligent per una agradable sonoritat nascuda de una nova combinació; altres.. prou. May acabariam si tinguèssim que enumerar, encar que somerament, las bellesas que Bretón ha posat en *La Dolores*.

Pero si és indiscutible per aquesta part, no ho és per la poca fixesa d' estil.

Lo tò general de la composició es modernista,—en lo bon sentit de la paraula:—s' aparta tant de la paranderia antiga com de la extravagancia moderna. Pero no deixa, ab tot y sa intenció, de caurer y de donar á sa obra diversitat d' estils.

Cal no més, per' això, que sentir la inspirada cançoneta de baix de'l segon acte.

Es d'estil mogut, fàcil, juguetó, espontáneo, orquestat ab valentia y amplitut, y elegancia picaresca y ns fá recordá cada nit l'estil de l'autor de *Las noces de Figaro* y de *La flûte enchantée*.

Podríam casi assegurar que no passá inadvertit per Bretón aquet tribut rendit a'l geni immortal que creá *Don Giovanni*. Bretón és entusiasta, és un ídola de Mozart. Com penyora d'atmiració li dedicá una plana digne de son nom.

Y ja que estem en las notas discordants respecte l'estil, hem de fer notar com á tal tota la tercera escena de'l tercer acte. Es de'l primer temps de l'escola italiana. Sa melodia ns fa recordar la trivialitat de certas obras que, com anacronisme, sols figuran en los catálechs de las casas editorials. Pero en cambi, l'mestre l'ha revestit ab tan acert y gust y li ha donat tan clàssich desenvolupament, que passa desapercibuda la nota dissonant, extranya a'l acord general.

Esposadas breument aquestas nostras impresions, nos ocuparem, per l'ordre com acudeixin á la memoria, de las pessas mes culminants de l'òpera.

Comensa l'introducció apuntant alguna frase de la jota, com si volgués lo mestre preparar l'atenció de l'públic, intercalant passatjes los mes nervuts, de mes forsa y valor conceptiu y que ja sabíam causarían sensació. No s'equivocá.

Lo coro que segueix, sens ésser de mérit capital, té notas que acusan elegancia y frescura conceptivas.

Lo *pasa-calle* és una página inspirada que quedarà com á modelo de música original popular.

La jota no ns agrada tant com lo número anterior. No és pas perque no s'hi veji la inmensa ciencia, l'caudal de coneixements que posseheix lo mestre Bretón; no és pas perque hi manqui l'animació, la vida peculiar, distintiva, característica en escenas d'aytal semblansa, no, sino perque aquell está concebut ab franca y espontánea llibertat y aquesta baix lo peu forsat de'l patró de la popular cantada.

¿Es algún defecte no siguin, en absolut, originals las melodias de la jota, de la *Soleá* y la de la copla? No. Si ho fóssin no seria jota. Per' serne, com ho és, s'hi té d'observar lo ritme, la tónica y dominant de'ls baixos y la manera, vulgar si s'vol, d'acabar lo pensament melódich.

Lo final de'l primer acte és d'un efecte sorprendent. Bretón libretista, s'posa a'l nivell de Bretón músich.

De'l segon acte ns crida l'atenció la romansa de Llátzer, que pinta l'dapte, la lloyta que sosté son esprit, quant reclus dintre sí mateix, diu:

«¡Mentira es mi humildad, mi fe mentira!

Pasión más violenta

que la que inspiras tú (Dèn) me inunda el alma;
domina mi razón... de tí me aleja...»

Y acaba ab una melodia d'amplias formas y d'elavada inspiració, dient:

«Señor, quererte anhelo;

apaga el fuego que abrasa el alma;

deuólveme la calma;

torne tu amor á iluminar el cielo.»

Y las últimas notas que fa l'orquestra y que resumeixen l'aspiració santa d'aquell que per un moment ha sentit embolcallada la inteligencia per la negror de'l duple, obran las portas per' una de las es-

cenas mes xispejants y de mérit musical de la composició.

Es la romansa de baix de'l segon acte que hem dit.

Com mes la sentim, mes nos ratifiquem en lo concepte a'l principi exposat.

Segueix després la lliçó que de'l toreig dona l'sargento Rojas.

Lo crítich musical de *La Renaixensa*, Sr. Rodríguez de Alcántara, diguè que s'desarrollaba en forma de melopea, això és, declamant l'actor a'l compás y tò de l'orquestra.

Fíxi's lo públic en la bonica melodia que canta en esdrújul lo Sr. Sigler, y dirá que l'tal crítich no sab... lò que és melopea.

Es un de'ls números mes compromesos pe'l compositor si vol no cáuir á la vulgar parranda. Pero l'mestre Bretón, nos fa un simil de corrida, plè de color, de vida, bullici y animació, que l'públic l'aplaudeix cada nit.

Es també digne d'especial menció per sa estructura y originalitat, lo terceto de Rojas, Melchor y Patricio. Cada personatge té son quadro y dintre de ell se mou ab desembrás.

Com també ho és, la manera bellíssima que l'mestre Bretón acompanya ab doble cant la tendra súplica que Melchor dirigeix á Dolores.

Pocas pessas hem sentit d'efecte paregut á aquest, com tampoch obtingut ab la combinació, nos semblá, de clarinet y fagot.

Ve, tot seguit, la vehement confessió eròtica de Llátzer, plena de sentiment y tendresa y ab valentia sostinguda fins a'l final.

Y comensa poch després la *corrida*, tocant la xaranga, molt reduhida, un pás doble que, tant la melodia com s'armonisació, demostran que l'mestre Bretón ha volgut sostenir la peculiar manera que tenen de fer música pe'ls pobles.

Estiguè acertat.

Y comensa l'tercer acte, per' nosaltres lo mes inspirat de l'obra.

Lo preludi és suficient per' acreditar á un mestre.

L'armonisació és senzillíssima: quatre notas; pero valentas, atrevidas, que deixant sentir la tónica com á pedal, permeten cantar a'ls violins una melodia fàcil, original, y en grau molt superlatiu inspirada. Y a'l reproduhirla fa s'mogai aquesta dintre de dos punts invariables—notas iguals pero de diferent tessitura—que ab tot y haverhi moments que las notas de'l flautí y l'contrabaix están molt distanciadas de la tonalitat melódica, compleix son objecte omplint de vaguetat y cert misteri l'escena de'l rosari.

No; no és possible sentir aquest número de música sens que s'admiri la potencia creadora de'l mestre salmantí.

En aquest arte són notables los recitats, sobre tot los de Gaspara. Com també ns encantá l'ingénua frase de Llátzer, quant diu:

«Mústias tiene la Virgen sus flores.»

No s'pót demanar mes, ja que en quatre notas saturadas, ensopadas de sentiment místich, sosté l'caràcter de'l personatge a'l entorn de'l qual se mou la obra.

Y ve'l gran duo, que si és gran per la manera inspiradíssima en que l'ha concebut lo mestre fent palpar de verdadera emoció amorosa l'cor de'l tímit estudiant en teologia, és gran també perque soluciona l'terrible y dramátich final ab procediments elevats y dignes.

De son mérit musical tot lò que se 'n digui és poch. Es de lo millor qu' hem sentit. Y quant lo tenor Simonetti ab veu potent, vibrant y clara y de passió plena, refuteix la primera dient:

*«¿Dí que mi suerte lo quiso!
¡que de tu amor soy el dueño!...
¡Dilo y será un paraíso
la tierra para los dos!»*

busquem pe'ls plechs de nostra memoria una cosa igual y sols la trobem en la mes inspirada obra de Gounod, *Romeo y Julieta*.

Y la Dolores sentint córrer per sas venas la sahor de una passió verge, pura, com may l' haguès sentit igual, canta enamorada:

*«¡Todo mi ser embriagado
de tu pasión noble ardiente,
corre hacia ti enamorado
cual si tú fueras mi Dios!
¡Como al imán va el acero,
como al abismo el torrente,
puro, radiante y sincero
mi amor del tuyo va en pos!»*

Y acaba 'l duo sentint lo sua aleteig d' aquellas dos ànimas enamoradas, y cantan los dos:

*«En noble y dulce amor el alma llena
de gloria y de placer, y la enajena.»*

Y torna altra vegada Melchor á l' escena y torna l' orquesta á fér sentir lo seductor eco d' aquell cant del segon acte, que tant dominaba l' esprit de Dolores.

Y l' acció 's precipita; los dos rivals se encaran; plens de coratge sos cors esbategan; céga'ls la sang la vista; s' escometen y un d' ells cau mort. En això la música segueix pás á pás las violentas y encontradas transicions de'l drama y marca exacta y graficament la cruenta batalla que 'ls personatjes sostenen, y fa sentir a'l públich corrents de simpatía per la dignificada Dolores.

Resumint: la música, á trossos inspiradíssima, tota acusa en son autor sèr un sabi de primera.

La Dolores, superior en nostre concepte á sas anteriors obras líric-dramáticas, ha posat á son autor, D. Tomás Bretón, en lò lloch de las mes renombradas celebritats musicals.

Pocas paraulas direm respecte á l' execució.

La Srta. Montilla nos demostrá haver estudiat ab carinyo extremat lo personatge de la protagonista, no perdent ni un detall, ni una frase que completar pugui 'l tipo de la *Dolores*.

Y no sols com á artista s' emporta las simpatías de'l públich, sinó que com á actriu sab revestir de formas dramáticas las variadas situacions de l' obra.

Lo tenor Simonetti, conegut de nostre públich y aplaudit sempre per sa bonica y ben timbrada veu, s' emportá á las primeras notas las simpatías de la concurrència, lent lo apasionat *Llätzer*.

Se distingeixen també en gran manera los senyors Mestres, que 'ns fa un *Melchor* acabat, Visconti que 'ns dona á conèixer torna de mort á vida, campejant en lo camp de la lírica, fentnos un *D. Patricio* tot de una pessa; Sigler, lo simpátich *Rojas*, que a'l poch temps de sa arribada ja s' arrenca d' una *Soleá* de buten, y l' Alcántara, que en lo desempenyo de'l paper de *Celestín* deixa véurer sas envejables qualitats.

Lo decorat de'l Sr. Busatto, bè,

La direcció escénica, deguda á l' aplaudit actor Tuta, inmillorable.

Tots han posat en la execució de *La Dolores* lo cuydado de que per son excepcional mérit se fa digna.

Rebin tots, donchs, la coral enhorabona Lo TEATRO CATALA.

ARMANDO DE LA FLORIDA.

La Creu de Catalunya⁽¹⁾

Catalans tots, de genollons en terra,
miráu allí lo signe de la Creu,
com de la Patria en la més alta serra
aixampla avuy los braços,
per acostarla ab tots sos fills á Déu.

Del castell de don Jaume en l' alta torra
s'ha enarborat avuy aqueix penó;
de son baixell, que cap maror ensorra,
al cim del arbre mestre
brilla la Creu de nostra redempció.

Mírala tu, Mallorca; es la bandera
ab que en la platja's moros arraulí:
mírala tu, Valencir; es la senyera
ab que lo gran *En Jaume*
se feu senyor de ton real jardí.

Mírala tu, ma dolça Catalunya;
altre Jaume Major te la portá;
es l'estandart que may de tu s'allunya.
puix per son pal corria
la sanch de Jesucrist que't batejá.

Ella, al náixer, t'isqué com una estrella,
l'estrella virginal de ton mati;
te feres gran y altívola prop d'ella,
y, après segles y segles,
te vá guiant per gloriós camí.

Era en tes mans, era en ton cor fins ara,
déixala auuy posar sobre ton front;
apar que Déu, en ella viu encara,
ne fassa esplèndit trono,
desde Montseny per benehir lo mon.

¿Què li darás per digne santuari?
Ton firmament d'un pol á l'altre pol;
ta montanya més alta per Calvari;
li donarás la lluna
per llantió á la nit, de día'l sol.

Sol de la Creu, en fe y en esperança
fes florir á tos peus nostre país:
sías pels vius arch iris de bonança,
y als catalans que moren
ensenyals lo camí del Paradís.

Si ab son flagell lo cólera'ns aterra,
de ta font santa 'ns rajarà salut;
si'ns vé á tragar lo monstre de la guerra,
oh signe de victoria,
nostre glavi serás y nostre escut.

De la maror perdut en lo temperi
lo mariner, alçant los ulls al nort,
veurá Estrella millor en l'hemisferi,
y ab força renadiua
empenyarà la barca fins al port.

En estiudades de secor ardenta
ab fresca pluja abeurarás los camps;

(1) La próxima celebració de las festas de la *Corona poética* que 's farán á Ripoll, 'ns fa recordar eixa magnífica poesia de'l gran poeta mossen Jacinto Verdaguer, y creyent que 'l lector la veurá ab gust y que á son autor no li sabrá greu, la insertem en aquest número.

quant lo Senyor envia la tormenta,
de cap en mitx dels núvols
serás de la séva ira'l parallamps.

Trofeu diví de totes las victories,
Arbre florit de totes les amors,
vetlla tu sol les catalanes glories;
bregols y cementiris
vejan ploure mil anys les téves flors.

Abet plantat al cor de nostra terra,
enfonza més, enfonzahi les arrells;
arriba fins als cors que 't fan la guerra;
per entre branques déixals
veure somriure l' ull blavís dels cels.

Aixampla mes tes branques gegantines,
ab tes ales sopluja'ls catalans,
l' espanyola niuada y les vehines;
abriga á tots los hòmens,
á tots la Creu de Cristo 'ns fa germans.

ENDREÇA

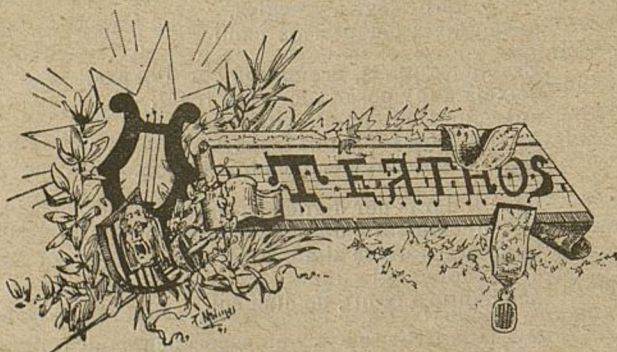
AL EXCM. É ILM. SR. BISBE DE VICH

Puig veniu de Ripoll, Prelat insigne,
de dar á nostres Comtes túmol digne,
bé feu de coronar ab son penó
de llurs Estats la cima més geganta;
bé feu d' entronisarhi la Creu santa.
que 'ls guardará d' Ampuries á Aragó.

Ben alt, amat capdill, l' heu arborada,
per guiarnos millor en la creuada:
als crits d' avant vos responeu *amunt*.
Sobirana seria la victòria
si, arribant á les portes de la Gloria,
del catalá esquadro no 'n faltás un.

JACINTO VERDAGUER, *Pbre.*

Santuari de la Gleba, dia de l' Inmaculada Concepció de Maria. 1891.

Novedats. — Van atrayent públich á aquest teatro las representacions de *La Sonámbula*, *Doña Juanita*, *La Mascotta* y *Fra-Diávolo*, interpretadas ab molt gust y acert, y aplaudidas per la escullida concurrència que hi assisteix.

Dimars últim acudírem á l' estreno — en aquet teatro—de la bonica ópera en dos actes de 'l mestre León Cavallo, titulada: *I Pagliacci*.

Tots los artistes que hi prenen part están identificats ab sos papers, circumstancia que dona lloch á que se 'ls veji seguritat y aplom.

Se distingeixen la Sra. Paoli y 'ls Srs. Mastrobuono, Pozzi y Tosi.

L' orquesta, dirigida pe'l mestre Bernardi, fèu ressaltar las moltas bellessas que conté l' obra de León Cavallo.

Eldorado. — Dimecres d' aquesta setmana se estrená en aquet teatro 'l ball fantástich *Wanda*, de 'l mestre coreógraf Sr. Barretto, qui fòu molt aplau-

dit y cridat á l' escena, junt ab lo Sr. Ansaldo, director de la maquinaria.

També obtingueren aplausos de 'l públich las senyoretas Staccione y De Ambragio y 'l Sr. Molasso. La música és sens importancia.

Granvia. — La sarsuela antiga *El postillón de la Rioja*, ha donat motiu de veure's aplaudits la senyora Cubas y 'l tenor Sr. Riuhet.

Dimars van debutar dos mal anomenats clowns ilusionistas, los quals foren tan mal rebuts, que per calmar la protesta de'l públich, tingué d' anunciar-se que ja no 's presentarian mes. May havíam vist tan mala sombra.

Jardí Espanyol. — La única novetat de la setmana ha sigut la *réprise* ó reestreno de la xistosa sarsuela de'l Sr. Aulés *La mar vella*. En aquesta obreta lluheixen sas qualitats los Srs. Colomer, Montero y Alfonso, principals atractius de aquest teatro.

Bona representació obtingué *Los alojados*, sarsuela ja coneguda de nostres lectors per haversen fet la revista lo dia que va estrenarse en nostra capital.—Jo.

Circo Equestre. — Las últimas novedades que s' han presentat són: la princesa Nathalie, artista diminuta que á mes de cantar y ballar á la seva manera, executa experiments de adivinació, y 'l clown negre Biboli, músich escéntrich, los quals han sigut ben rebuts pe'l públich.—A.

Teatro Moratín (Gracia). — Digne de lloansa fòu la interpretació que obtingué 'l magnífich drama de Echegaray *Mancha que limpia*, representat lo últim diumenge en aquet teatro. La Sra. Malli estigué perfectament en lo difícil personatge de *Matilde*, fentse mereixedora de'ls aplausos que li tributá la concurrència. Molt bè 'l Sr. Parera en lo *Fernando*, guanyantse las simpatías per la correcció ab que declama; las Sras. Planas, García, y 'ls senyors Guardia, Morer y Oliver, perfectament. Per fi de festa representaren la sarsueleta en un acte *Meterse en honduras*, en la qual s' hi distingí lo Sr. Carrasco, que fa fer riurer per las butxacas.—R. M.

Cada hù enten la dignitat á sa manera.

Aixís ho veig en *L' Aureneta* quant fixantse en l' assumpte de mossen Verdaguer, diu que no 's farà eco, ni ara ni may, d' explotacions indignas per part de'ls que 's decideixen á defensar una ó altra de las parts.

De manera que, per *L' Aureneta*, interessarse per una persona desgraciada, que es una gloria de Catalunya y demana l' auxili de la premsa; averiguar la vritat, ferli véurer; enterar a'l públich de lo que hi ha per' que no 's desvihi la opinió; procurar que una eminencia catalana tinga tranquil·litat y benestar que li permetin dedicarse á sos treballs poétichs; ter això periódichs sensats com *Lo Teatro Catalá*, és ferse eco d' explotacions que són indignas per part de'ls que hi prenen cartas.

Això, segons *L' Aureneta*, no és una missió seria ni elevada.

¡Qué hi farem! Jo y P. de R. y altres redactors y 'l Director y molts periódistas, creyem que és elevat y serio y digníssim.

Y per això insisteix en sa tasca *Lo Teatro Catalá*, persuadit de que sa intervenció será profitosa á l' eximi

poeta mossen Jacinto Verdaguer, qui no mereix per cert ser tractat ab l'egoisme y la poca atenció que 's desprenen de la indirecta-directa que *L' Aureneta* enjipona y 'ns dirigeix en son número 29, de dissapte darrer.

Mossen Jacinto agraheix lo que per ell fa Lo TEATRO CATALA; y això pesa mes en l'ànimo de'l Director y redactors, que 'l desgraciat parer de *L' Aureneta* respecte a'l particular.

Ahl ara hi penso, senyora *Aureneta*: ¿no diu que no s'hi vol inmiscuir en aquest assumpte? Donchs ¿perque s'hi fica? Sigui lògica.

Diumenje 's va celebrar en lo Circo Equestre un *meeting* parlant a la moda, ó una reunió pública, dientho en catalá.

Los concurrents eran tots ó casi tots catalans: també ho eran los que havían de fèr ús de la paraula.

Pero no ho era 'l Delegat de la Autoritat.

Y aquet bon senyor, quant va sentir que en la capital de Catalunya up catalá comensaba a parlar en catalá en una reunió de catalans, va tenir a be dir que no ho consentia y que 's parlés en castellá.

Permeti'ns aquell senyor manifestarli que en tal moment va equivocarse, va estralimitarse.

Ell va anar a la reunió per' que ningú faltés a la lley, per' evitar un desordre si 's promogués, per' disòrdrerla si hi hagués hagut motiu; pero may per' privar que un ciutadá fés ús de l' dret que li dona la Lley quant diu «*todo español tiene derecho de emitir libremente sus ideas y opiniones, ya de palabra, ya por escrito.*»

Venir en una reunió pública celebrada no estant suspesas las garantías constitucionals, a cohibir la *libertat* d'expressarnos que tots hem de tenir, és un abús: privar de parlar catalá publicament a un catalá en la capital de Catalunya, és una arbitrariedad que no pòt sèr abonada de cap manera.

Si 'l Delegat hagués manifestat son desitj de que 's parlés en castellá per' entèndrer be ell lo que diguessin, estem persuadits que la galanteria de l' orador hauria bastat per accedir a lo que 's volia; pero d' això a *ordenó y mando*, hi va tant com de'l dia a la nit.

Y sapiga 'l Sr. Delegat que aquí, fins en temps de gran reacció, autoritats castellanas s'han dirigit en catalá a'ls catalans per' dirlos *ordenó y mando*.

Bona proba n' és lo bando que 'l Comte de Chestre va publicar, *escrit en catalá*, a l'estallar la Revolució de Setembre.

Lo TEATRO CATALA protesta enèrgicament de'l *mandato* de'l Sr. Manzano en la reunió a que 'm refereixo.

Lo POLVORISTA.

LO TARTANER (1)

LEMA: Es de Sans.

De figura molt simpática,
petit, de mena primet
y ab carácter viu y alegre
¿qui no 'l coneix a 'n Joanet?

Vestint brusa y espadenyas,
colrat de cara y de mans,
és una de las figuras
mes conegudas de Sans.

Tot vigilant la tartana
no se 'n dona pochs de fums
al costat de ca'n Garriga
y al devant de ca'l Bausums.

Fins jo ho diuhen molts donas:
«per' na' a Esplugas y a San Just
no n' hi ha cap com la tartana
que va en Joanet; és un gust.»

Ja pòt fèr tan vent com vulga,
ja pòt fèr sol ó tronar,
que quant ell pórtas las riendas
deixeulo, ja sab que fa.

No fa may ús de la tralla
ni necessaria la créu,
perque anant ab lo *Gallardo*
és anà ab un germá seu.

Puig li tèn tant de carinyo
que mes d' un cop ja s' ha dit
que si fos una persona...
li faria puesto a'l lit.

Quant lo morralet li posa,
perque 'l grá siga com cal
fins tèn intencions de tastarlo
per si está ó no be de sal.

Ell li parla y li enrahona
com si entengués lò que diu
y 'l llenguatge que ab ell usa
és sempre alegre y festiu.

Quant vol que corri ó que pari
clou los llavis, fa un petó,
y 'l *Gallardo* alsa la qua
donant... la contestació.

A'l arribá a ca'l Moragas
—la taberna de Collblanch—
sols per parlá ab la mestressa
baixa a beure aygua ó vi blanch.

Encén algún caliquenyo,
xerra dos minuts ó tres
en tant lo caball aguanta
la tartana... y algo mes.

A'l sèr a Esplugas a ca'l Quirse
torna a beurer... si te sed
y a San Just, de ca'l Remendo
ja n' és parroquia en Joanet.

Si a la tartana hi van donas
y ell fila una bona pell,
no cal dir que la paraula
tot lo camí la pórtas ell.

Perxó 'l caball no abandona
lò que passa pe'ls seus fins,
que alguns de'ls petons s' escapan
y 's decantan cap y dins.

Las vellas prou li critican
mòlt de'l que fá y de'l que diu;
pro com té bonas surtidas,
ab lo que diu tothom riu.

Quant la festa majò arriba
cada any fa ball en Joanet
a'l *Tiro*, a ca'n *Farigola*
ó be a ca'l *Agustinet*.

Ben mudat ab vestit negre
afeytat, llhent de cabell...
¿que n' hi ha cada any de noyas
que pateixen sols per ell?

Com que és molt bon sarauhista
totas lo volen be prou
y ell que las coneix de sobras
ho fa anar tot en renou.

Y no tèn pèls a la llenga
si algun ball no está de sort,
puig res li cósta de dirho
quant veu que carrega 'l mort.

A'l sèr a la matinada
y encara no acaba 'l ball,
tan ben punt ell se despulla
ja ha anat a vesti 'l caball.

Aixis va passant la vida
en Joanet y va fent anys
y no envelleix, perque 'l pobre
no sab que son desenganys.

Aquí tenen lo retrato
de'l tartaner bon paysá:
no 'l busqueu fora de casa;
jès de Sans, es catalá!

JOSEPH ASMARATS.

(1) Primer accésit en lo Certamen de'l FOMENT CATALA, de Sans.

COMUNICATS

Blanes 25 Agost 1895

Sr. Director de LO TEATRO CATALA.
Barcelona

Molt Sr. meu: Acabo de fer entrega de l'adjunt document, que espero se servirà publicar en lo periòdich de la seva digna direcció.

Anticipantli las gracias, se ofereix de V. son affm. S. S. Q. B. S. M., JOSEPH ALEMANY BORRÁS

A la Junta Directiva de'l «Primer Cassino de Blanes»
Senyors:

Uns quinze dias avans de la festa mayor de aquesta vila, va reunir-se aquesta Junta ab la Comissió organitzadora de las diversions d'aquet Cassino, junt ab lo soci del mateix D. Joaquim Tordera y l'abaix firmat.

L'objecte de la reunió, era proposar á la Junta la celebració d'una funció, vetllada ó l'nom que 's vulgui, pera honrar la memoria de'l malaguanyat autor dramàtic don Frederich Soler (Serapi Pitarrá).

La Junta aplaudí la idea y aplaná, ab molt bona voluntat, si algun obstacle entorpia'l projecte.

Aceptat aquest, s'encarregá al Sr. Tordera, que junt ab la Comissió de diversions organissin la part dramàtica de la festa, y de la part literaria va quedar-ne encarregat un servidor de vostés, com també d'enviar á buscar los exemplars de la obra y d'adquirir lo retrato ó busto de l'escriptor que 's tractaba d'honrar, tan popular en nostra terra.

A proposta de'l soci Sr. Tordera, s'acordá que en dita funció hi hagués satata per recullir caritats destinadas als pobres de la vila. Aixís d'un tret se mataban dos pardals, com sol dir-se; s'honoraba á l'escriptor il·lustre y 's feya una obra de caritat, apart de'l profit moral que n rebia la Societat que tal acte celebraba.

Aixís determinárem ferho y á tal objecte 'ns posárem tots á treballar. Mes... s'acostaba la festa major, y veient la impossibilitat de verificar los ensaigs necessaris pera la bona execució de la obra ab motiu d'estar tots ocupats en altrás festes, s'apassá dit acte pera passat Santa Agna; cosa per mi molt natural y que no perjudicaba per res á la que en lo Cassino debia celebrarse.

Jo, per ma part, havia entregat ja feya temps los exemplars de la obra, qu'era *La Rosa blanca*, y estaba en tractes pera la adquisició de'l busto de'l célebre dramaturg catalá.

Passaren, donchs, las festes, y un dia, quant menos ho esperaba, l Sr. Tordera va comunicarme que 'ls aficionats semblaba que no hi venian molt bé, y que per lo tant no podria celebrarse la festa projectada. Vaig contestarli que estaba bé, que res me feya, y ell m'notificá que m'enviaria 'ls exemplars á casa, com aixís ho va fer als pochos dias.

Al presentar avuy á la digna Junta Directiva de aquet Cassino 'ls comptes de'l lloguer de 'ls exemplars, que se han tingut de pagar sense representarse, y 'ls de l'embalatge, ports y busto (de'l que faig entrega, y l'que no me he pogut excusar d'adquirir perque hi tenia ja compromís contret), m'he cregut en lo deber de donar las precedents explicacions de lo passat referent á tal assumto, perque jamay pugui pensarse que, si aquet Cassino no ha honrat com se mereix al popular y eximi escriptor dramàtic D. Frederich Soler, hagi sigut á causa de deixadesa per part de 'ls amants de las lletres; que aquets, ó sigui'l que 'ls han representat en aquesta ocasió, varen cumplir en tot quant tingerem á bé encarregarlos pera portar á terme aquesta festa, que de realisarse, al honrar al «Primer Cassino de Blanes», honraba á quants hi haguessin prés part.

Déu guardi á vostés molts anys.

Blanes 25 Agost 1895.

JOSEPH ALEMANY BORRÁS

Barcelona 24 d' Agost

Sr. Director de LO TEATRO CATALA.

Molt Sr. meu: espero de sa benevolencia manará insertar las següents ratllas en lo número pròxim de'l seu setmanari.

Conti ab la agraïment de son affm. amich y S. S.

JAPET DE'L ORGA

Sr. D. Joseph Roig y Cordomí.

Molt Sr. meu: No intento contestar punt per punt lo comunicat de vostè, que ab fetxa 22 de'l corrent ha publicat LO TEATRO CATALA.

Sols li diré que dedueixo de'l contingut de son pulcre y atildat escrit, que regoneixent vostè sa... falta y no gosant entonar lo *mea culpa*, pretèn fugir d'estudi embruicantse en disquisicions agafadas pe'ls cabells y que no convencen á ningú.

Vintidós versos té la mèva *Intima* que publicá *La Esquella*: la que s'ha apropiat (ja 'm torno fi yvèu, home?) ne té vintiquatre y la meytat d'ells no 's diferencian de 'ls meus en altra cosa que en haver posat vostè en plural lo per mí escrit en singular. No hi passo, donchs, per totas las excusas de mal... plagiari per vostè donadas.

¡Ah! d'alló de'l *beium*, gracias. A casa mèva, qu'és la de vostè, tenim capsas de llustre, marcas O y OO, que las venem molt barato.

Y aquí dono per terminada aquesta qüestió.

Mani á son affm. S. S. Q. S. M. B.

JAPET DE'L ORGA

Sans 27 d' Agost.

Ab motiu de la Festa major s'han donat diferents espectacles y vaig á donar compte de 'ls mes importants.

La societat «Familiar Obrera» ha fet una representació de'l drama *Mancha que limpia* y de la comedia *La càscara amarga*, habentse en eixas obras conquistat justos aplausos la companyia de don Arturo Parera, especialment la Sras. Malli, Planas, Cervera, Castillo y 'ls senyors Parera, Guardia, Oliver, Manso y Morer.

En lo teatro de'l «Ateneo» han representat las comedias *Tenorios* y *Los Hugonotes*, los aficionados junt ab las actrius Sras. Coelho, Monner y germanas Gassó, que deixaren satisfets á la concurrència.

En «La Harmonia» la companyia de don Leonart Arraut, posá *El cuchillo de plata* y *Un músich de regiment*, ab la bona direcció á que ja 'ns té acostumats.

Una de las festes de sabor catalá ha sigut lo Certamen literari-musical, organísat pe'l «Foment Catalá», lo qual és digne d'elogi, puig que en ell demostran sos associats verdadera vocació á la propaganda y cultiu de las lletres catalanas.

Aquest acte va tenir llòch en la tarde de'l dissapte, ab assistencia molt escullida.

Lo llorajat poeta don Ramón Masifern, resultá guanyador de la Flor natural, havent sigut nombrada reyna de la festa la Srta. Maciá.

Los demés premis, de 'ls quals alguns lo constituïan objectes artístichs de molt valor, correspongueren als poetas Srs. Francesch Ubach y Vinyeta, F. Tomás Estruch, Antón Bori Fontestá, Joseph Franquesa y Gomis, Salvador González, J. Balcells Prat, Joseph Barbany y Francesch Borret Carrasco.

Los accésits se 'ls emportaren (ó millor dit, se 'ls hi varen quedar á déurer) 'ls senyors següents: Narcís de Fontanillas, J. Ayné Rabell, Ubach y Vinyeta, Joan Tarré, Marian Valles y Vallet, Enriqueta Palés, F. Tomás Estruch, Ramón Rull, J. Casas Pallerols, Francesch Marall, Joseph Asmarats, Cassimiro Ribó y Salvador González.

De la secció musical obtingueren los premis: D. Joan Romani Guerra, D. Jacinto Vergés, D. Joan Kaissar, don Joan Gay y D. Joan Guasch; habent sigut cantadas algunas de las composicions per la tiple Srta Faura y l'barítono Sr. Sagi.

Los balls celebrats per totas las societats recreativas, se han vist en extrem concurreguts, deixant poch ó gens justificat alló de «esguerrats, cap á Sans» puig que hi varen acudir molts volts d'angelets en forma de dona.— J. S.

Mataró 26 d' Agost.

En la societat «Nova Constància» se segueix la costum (y sembla que per mes que m' esgargamello no se'n pòt sortir) de fer en dita societat las funcions que sigan *esbrabadas* en «Euterpe». Dissapte 24, s' representà *El registro de la policia*, feta ja en «Euterpe»; dissapte que vé's farà *D. Juan de Serrallonga*, també ja esbrabada, y 'ls socios nos havem de conformar, perque ja pòts atular si l' ase no vól béurer. Això es la sort de aquesta societat, teninthi la junta que tenim. ¡Y tan bé que havia comensat la temporada!

Ahí en «Euterpe» van donar *El conde de Montecristo*, ab un lleno bastant gran. Totas las parts estaban molt bé sent aplaudits.

A la tarde una hora ó dugas ans de comensar la novellada, se sospengué la funció. Senyers empressaris, recordin que venen molts forasters y se 'ls perjudica — E.

Vilanova y Geltrú 28 d' Agost.

Diumenge á la tarde se representà 'l drama *El as de espadas*.

Lo públich aplaudí las mes fortas y culminants escenas, y fòu demanat aixís mateix l' autor D. Jacinto Ventura, que s' presentà junt ab los actors.

Per la nit, á benefici de la Sra. Ferrer, qui dedicà la funció a'l Sr. Arcalde de aquesta vila, D. Pau Soler y Rovira, s' posá en escena l' inspirat drama *Adriana*.

La protagonista fòu deeempnyada per la Sra. Ferrer, y 'ls papers de *Princesa*, *Adela* y *Baronesa* per las senyoretas Salas, Miquel y la Sra. Muntal respectivament.

'Ls Srs. Tressols, Miquel, Daroqui y Casals desempeñaren ab molt acert 'ls papers de *Mauricio*, *Rigolet*, *Príncipe* y *Vizconde*.

Se distingiren la Sra. Ferrer y la Srta. Salas, que ratllaren á gran altura, obtenint una ovació complerta a'l final de'l quart acte.

La Sra. Ferrer estigué admirable en tots los actes, y en l' últim se la escoltà ab religiós silenci: de las últimas escenas ne fèu un verdader prodigi.

A'l final fòu obsequiada ab artísticas *togas* de flors naturals, ademés de un riquíssim rellotje, regalo de'l senyor Arcalde, y de un estuig, regalo de'l concejal D. Pau Campamé.

Representaren després la graciosa comedia *La mona*, desempeñant lo paper de *Pablito* la nena Daroqui ab molta gracia. Fòu aplaudida ab justicia, junt ab los senyors Daroqui, Rubio, Bozzo y la Srta. Miquel.

Per' la próxima setmana está anunciat *La hostalera de la Vall*, á benefici de la Sra. Dolores Muntal.—Lo CORRESPONSAL.

S. Feliu de Llobregat 27 d' Agost.

Durant la Festa major hem tingut funcions bones; com són: *Duo de La Africana*, *Campanadas*, *Amapolas*, *Monaguillo*, *Miss Helyett*, *Mascota* y altras, com també bonas tiples y actors á desempeñarlas. Pero se ha de confessar que un de 'ls empressaris, com que ho era de dos teatros y ja diu bé 'l ditxo castellá que diu *quien mucho abarca poco aprieta*, tingué que recórrer á lo que tant escama á las Societats de fóra, com és anunciar actors y directors d' orquesta y portarne d' altres. Jo no tataré 'l mérit d' uns ni altres, pero si puch dir, que las societats están sumament cansadas de tals procediments.

Deixant apart aixó, sobressurtiren en sos corresponents papers las Sras. Cubas y Navarro y 'ls Srs. Las-Santas, Peña, Bassols, Queró, etc. En conjunt las primeras parts y fóra; 'ls coros, regulars; las orquestas, flacas; la direcció escénica, flaquíssima, tant que casi no 's veyá.—U. FRANCA.

A'L FESTIU XISPAYRE

JOSEPH MARIA BERNIS

ab motiu de son casament.

Com á cosa molt segura,
ab la que ara és ta futura
prompté dius t' has de casar.

Donchs escolta ans de firmar
de 'l *conveni* la escriptura:
¿me vòls per soci? ¡Formal!
puig si bé no tinch un ral,
ma *oivó* se pert de vista,
y 'sent tu 'l *capitalista*,
yo seré 'l soci *industrial*!

JAPET DE L' ORGA.

—Ab molta activitat se fan los treballs per' la celebració de la festa que 'l dia 15 de 'l mes de Setembre tindrà lloch á Sta. Maria de Ripoll.

Lo TEATRO CATALA hi estarà representat per nostre company de redacció Armando de la Florida.

—En lo «Círcul de Propietaris» de Gracia, lo passat diumenge posaren en escena 'l drama de'l immortal Pitarra *Las joyas de la Roser*, obtenint una acertada execució de Bernat. La Srta. Romeu y 'ls Srs. Vila, Montaner y Jané estigueren molt distrets en tota la obra. Acabá la funció ab la comedia *Cosas de l' oncle*, que agrada.—R. M.

—Durant la próxima temporada, treballará en lo teatro Romea la aplaudida dama D. Guadalupe Alertorn, que ha entrat á formar part de la companyia de dit teatro. Ho celebrem.

—Demá s' donará una funció en lo teatro de'l carrer de Cabanyes ahont celebra sas reunions la societat «Lara», á benefici de'l jove D. Manel Raga, impossibilitat pera 'l treball á causa de una grave malaltia.

Se representará 'l drama *Las dos madres* y la pessa catalana *Sense argument*.

TARJETA

LLUIS COLLASSO PENSE
OLOT

Formar ab aquestas lletras los noms de dos comedias catalanas de D. Joseph M.ª Pous.

CEFERINO VIDAL.

TERS DE SÍLABAS

■ ■ ■ ■ ■
■ ■ ■ ■ ■
■ ■ ■ ■ ■

Sustituir los punts per lletras, de manera que, llejidas vertical y horisontalment, donguin tres noms de dona.

A. SUÑER.

Dissapte posarem las solucions de 'ls números 241 y 242. A'ls que las envihin se 'ls enviará de franch Lo TEATRO CATALA fins á fi d' any.

També contestarem dissapte la correspondencia.

Imp, Pujol y Comp.^a, Tallers, 45

SANTASUSANA

Santasusana Santasusana

MAQUINAS PER CUSIR
Y PER FER MITJA

APARATOS DE PENDRER DUTXAS

Preus sens competencia

Carrer de 'l Carme, 34.—Barcelona

ARXIU Y COPISTERIA

(VERS Y MÚSICA)

DE

Joseph Bonnin

Puntualitat y esmero en servir

Passatge de Madoz, núm 5, 2.ª

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums

DE

Juan Ayné

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

Especialidad en pianos de alquiler.

Guitarras desde 5 pesetas

La Gran Liquidacion

LA CASA QUE DA LOS MUEBLES MAS SÓLIDOS
Y BARATOS

Un mobiliario non plus ultra

Una cama de Viena ó de hierro (matrimonio), un somier, un colchón, una cómoda con marmol, 6 sillas rejilla, una mesa noche, un espejo, una mesa comedor, 6 sillas y un palanganero,

todo por 30 duros

Hay camas de Viena con somier, colchón y almohada

A 32 PESETAS

Riera Alta, núm. 48 — Barcelona

CASAS RECOMANADAS

Magatzem de pells de **J. Pous**, Freixuras, 6.

Sastrería de teatros, de E. Vasallo Malatesta, Asalto, 14.

Botiga de calsat de **Francisco Grau**, Plassa de Santa Ana, 23.

Fotografía de **A. S. (Xatart)**, Carme, 3, tercer.

JUAN BUSQUETS

FABRICANTE DE ANISADOS

Premiado en las Exposiciones de París y Barcelona

Gran surtido de vinos legítimos

DE JEREZ Y MÁLAGA

Despacho: BAJA S. PEDRO, 28

Arxiu y copistería

DE

FRANCESCH PEREZ POL

Roig, 24, Entresuelo

A CASARSE TOCAN

Por 30 duros el mobiliario siguiente:

Una cama Viena (matrimonio), un somier muelles (matrimonio), una cómoda con mármol, seis sillas regilla, una mesa noche con marmol, una mesa comedor, seis sillas comedor, un elegante espejo y perchas

Además hay camas de Viena á 20 pesetas, y de matrimonio á 35. Sillas de regilla á 44 pesetas docena. Juegos de Lavabo Viena mármol á 24 y gran surtido de muebles de todas clases á precios de fábrica.

LA IMPERIAL, Conde del Asalto, 25

Sastrería de Teatros

DE

FRANCISCO TEY

Se llogan tota classe de trajos per' ópera,
sarsuela, vers y disfressas

Sadurní, n.º 14, primer

Taller de atrás de **E. Vidal**, Ronda S. Pau, 48.

Successors de T. Vidal, Consulat, 15. (Casa fundada en 1812.) Gran magatzem de matalassos.

La Imperial, Conde del Asalto, 25.

Sastre de teatros, Francisco Tey, Sadurní, 14, 1.º

Inmillorables **anissats** de A. Bestard y fills. (Santa María (Mallorca), se venen en las principals botillerías y colmados.